

Posudek konzultantky
na rigorózní práci Mgr. Margarity Kukharchuk
„Vybrané otázky mezinárodněprávní ochrany investic v bilaterálních
investičních dohodách v rozhodovací praxi mezinárodních rozhodčích
tribunálů podle pravidel ICSID“

Po delší době se objevuje již druhá rigorózní práce, která se věnuje mezinárodní investiční arbitráži. Toto téma lze přivítat, prolíná se zde mezinárodní právo soukromé a mezinárodní právo veřejné. Záměrem práce, jak vyplývá z Úvodu, je zevrubný rozbor dvou otázek: první otázkou je vymezení pojmu a existence „investice“, druhou otázkou, která na tu předchozí navazuje, je vymezení pojmu „investor“. Autorka pečlivě analyzuje především Washingtonskou úmluvu o řešení sporů z investic – Úmluvu ICSID a dvoustranné dohody o ochraně investic (BIT). Autorka se zaměřuje na praktické otázky spojené s těmito dvěma pojmy a ilustruje jejich obtížnou interpretaci na konkrétních investičních případech.

Rigorózní práce je napsána se znalostí věci, kvalitně, využívá řadu literárních zdrojů i judikaturu, zejména zahraniční. Musím pouze zalitovat, že nebylo více přihlíženo i k literatuře české, která má k této tématice rovněž co říci (zejména autoři Šturma, Balaš, Bělohávek).

Práce je přehledná a logicky strukturovaná. Sestává ze čtyř kapitol, dále podrobně vnitřně rozčleněných, jimž předchází Úvod a po nichž následuje Závěr.

V Úvodu se autorka vyslovuje k cíli a záměru své práce, jedná se, jak již bylo naznačeno, o obtížné otázky posuzování existence investice a investora. V těchto otázkách zmíněné mezinárodněprávní instrumenty buď mlčí nebo nejsou zcela jasné, a těžiště výkladu se tak nutně soustřeďuje do rozhodování jednotlivých případů v rámci investiční arbitráže. Je otázkou, zda to je pozitivní či negativní poznatek – k tomu by se mohla autorka blíže vyjádřit v rámci své ústní obhajoby. Střetávají se tu požadavky právní jistoty a předvídatelnosti na straně jedné a možnosti pružně rozhodovat na straně druhé.

První kapitola se zaměřuje na řešení sporů mezi investorem a hostitelským státem. Autorka zde mimo jiné nastiňuje modely řešení investičních sporů, možnosti rozhodovací praxe tak nejsou zcela bezbřehé. Druhá kapitola uvádí pojem investice v BIT a v Úmluvě ICSID. Připomínka ke s. 14 a násl.: postrádám informaci o české právní úpravě, to by měla autorka napravit při ústní obhajobě své práce. Obecně musím uvést, že do práce se nepromítají principy českého práva, což je škoda, byl by to nepochybně přínos k takto zaměřené srovnávací práci. Třetí kapitola vymezuje investici v judikatuře tribunálů ICSID, rozbor je velmi cenný. Čtvrtá kapitola se věnuje pojmu investor, a to investor jako fyzická i jako právnická osoba. V těchto dvou kapitolách lze spatřovat těžiště celé práce. U subjektů mi není zcela jasné, proč jsou osoby bez státní příslušnosti vyloučeny z ochrany Úmluvy ICSID: jsou nějaké případy, kde se k tomu rozhodci vyjadřovali? Naznačené flexibilní výklady by mohly patrně dospět i k jinému závěru. Dále mne ze stejného důvodu zajímá, jaký je názor autorky na piercing, když následující kapitoly (4.2.6. – 4.2.8.) dost relativizují závěr o tom, že piercing není připuštěn. Spíše jde asi o názor určitého rozhodčího tribunálu.

Práce ústí v Závěr, v němž autorka shrnuje poznatky, k nimž v práci dospěla, ty jsou spíše otevřené, ale zjevně to odpovídá situaci v mezinárodní investiční arbitráži. Autorka by se měla ještě blíže zamyslet nad perspektivou dohod o ochraně investic z pohledu Evropské unie.

Rigorózní práci hodnotím velmi pozitivně, jsou tam drobné chybičky v češtině, autorka však není českou občankou a nebylo jí bohužel umožněno psát práci v angličtině, ač jsme se o to snažily. Při ústní obhajobě by se autorka měla vyjádřit k výše naznačeným otázkám.

Práci plně doporučuji k ústní obhajobě a navrhuji, aby po úspěšné obhajobě a úspěšném vykonání rigorózní zkoušky byl Mgr. Margaritě Kukcharchuk přiznán akademický titul JUDr.

Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

V Praze dne 23.5.2015